

Môn thứ 2: QUẢN CÓ QUẢ KHÔNG CÓ QUẢ

Lại nữa, các pháp không sinh. Vì sao? Vì:

Trước có tức không sinh

Trước không cũng không sinh

Có, không cũng không sinh

Cái gì sẽ có sinh?

Nếu quả đã có trước trong nhân, thì không nên sinh, trước không có cũng không nên sinh. Có, không có cũng không nên sinh. Vì sao? Vì nếu quả đã có trước trong nhân mà sinh, thì đây là vô cùng. Như quả trước đó chưa sinh mà sinh, nay sinh rồi phải sinh lại nữa. Vì sao? Vì thường có trong nhân, nên từ hữu biên này phải sinh lại nữa, thế là không có cùng tận. Nếu cho sinh rồi lại không sinh, và chưa sinh mà sinh, thì trong hai nghĩa ấy không có lý sinh. Thế nên trước có mà sinh, việc này không hợp lý.

Lại nữa, nếu trong nhân trước đã có quả, cho chưa sinh mà sinh, sinh rồi không sinh, thì cả hai việc này đều cùng có mà một sinh, một không sinh, thì không có lý đó. Lại nữa, nếu chưa sinh mà nhất định có, thì sau khi sinh tức nên không có. Vì sao? Vì sinh, chưa sinh cùng mâu thuẫn với nhau. Vì sinh, chưa sinh mâu thuẫn với nhau, nên cả hai tướng tạo tác này cũng phải trái nhau.

Lại nữa, có với không có trái với nhau, không có trái với có. Nếu sinh xong cũng có, chưa sinh cũng có, thì sinh, chưa sinh không phải là có khác. Vì sao? Vì nếu sinh xong cũng có, chưa sinh cũng có, thì như vậy sinh với chưa sinh đâu có khác biệt gì? Mà sinh, chưa sinh không có khác biệt, việc này không đúng, thế nên có không sinh.

Hơn nữa, có đã thành trước, thì đâu cần lại sinh, như đã làm rồi không nên làm, đã thành rồi không nên thành. Thế nên, có pháp không nên sinh.

Lại nữa, nếu trong nhân có sự sinh thì lúc chưa sinh, lẽ ra quả có thể thấy mà thật ra không thể trông thấy. Như bình trong đất sét, chiếu trong cỏ bồ, lẽ ra có thể trông thấy, nhưng thật sự không thể thấy được, thế nên có không sinh.

Hỏi: Dù quả đã có trước, nhưng vì do chưa biến đổi, nên không trông thấy đó thôi!

Đáp: Nếu lúc bình chưa sinh, vì thể của bình chưa biến đổi, nên không thấy, thì lấy tướng gì để biết? Nói bình đã có trong đất sét, thì vì

do tướng bình nên có bình, hay vì do tướng bò, tướng ngựa mà có bình? Nếu trong đất sét không có tướng bình, thì cũng không có tướng bò, tướng ngựa, há không gọi là không có đó sao? Thế nên, ông nói quả đã có trước trong nhân mà sinh, việc đó không đúng.

Hơn nữa, pháp biến đổi chính là quả, tức trong nhân trước phải có sự biến đổi. Vì sao? Vì theo pháp của ông là quả có trước trong nhân. Nếu bình v.v... đã có trước, trạng thái biến đổi đương nhiên cũng có trước, thì đáng lý có thể thấy, nhưng thật ra thì không thể được. Vì thế, nên ông nói, vì chưa biến đổi nên không thấy, điều đó không đúng. Nếu cho vì chưa biến đổi nên không gọi là quả, thì quả rốt cục không thể được. Vì sao? Vì trạng thái biến đổi này trước đã không có, thì sau cũng nên không có, nên quả bình v.v... cuối cùng không được. Nếu cho biến đổi xong là quả, thì quả sẽ không có trước trong nhân, như thế thì không nhất định: hoặc quả đã có trước trong nhân, hoặc quả không có trước.

Hỏi: Có biến đổi trước, chỉ vì không thể đạt được sự thấy. Thông thường vật thể tự có, có mà không thể thấy được, như vật thể hoặc có gần sát mà không thể biết, hoặc xa nên không thể biết, hoặc vì căn hư hoại nên không thể biết, hoặc vì tâm không dừng lại nên không thể biết, vì ngăn cấm nên không thể biết, vì đồng nên không thể biết, vì trội hơn nên không thể biết, vì vi tế nên không thể biết.

Vì gần sát mà không thể biết, như áp sát vị thuốc vào trong mắt. Vì xa mà không thể biết, như chim bay trong hư không, nó tung cánh bay bay cao xa. Vì căn hư hoại nên không thể biết, như người mù không thấy sắc, người điếc không nghe tiếng, mũi nghẹt không ngửi được mùi hương, miệng đắng không biết vị, thân ngu đần, chậm chạp, không biết xảm xúc, tâm điên dại không biết sự thật. Vì tâm không dừng lại nên không thể biết, nghĩa là như tâm ở sắc v.v... thì không biết tiếng. Vì chướng ngại nên không thể biết, nghĩa là như đất ngăn lấp dòng nước lớn, vách ngăn cách vật thể bên ngoài. Vì đồng nhau nên không thể biết, như chấm đen trên tấm bảng đen. Vì trội hơn nên không thể biết, như có tiếng chuông, trống, tai không nghe được tiếng phẩy qua. Vì vi tế nên không thể biết, như vi trần v.v... không biểu hiện.

Các pháp như thế dù có, nhưng vì tám nhân duyên nên không thể biết. Ông nói pháp biến đổi trong nhân, không thể được, bình v.v... không đồng, không thể được, việc này không hẳn vậy. Vì sao? Vì việc này dù có, nhưng vì tám nhân duyên nên không thể được?

Đáp: Pháp biến đổi và quả bình v.v... không đồng với tám nhân duyên nên không thể được. Vì sao? Vì nếu pháp biến đổi và quả bình

v.v... đặt rất gần thì không thể được, thì hơi xa, phải có thể được.

Rất xa, không thể được: thì hơi gần phải có thể được. Căn hư hoại, không thể được: thì căn tịnh, phải có thể được. Tâm không dừng lại không thể được thì tâm dừng phải ra có thể được. Ngăn che, không thể được thì pháp biến đổi và pháp bình v.v... không có ngăn ngại, phải có thể được. Đồng không thể được thì thời điểm khác, phải có thể được. Trội hơn, không thể được thì trội hơn ngừng dứt, phải có thể được. Vì tế, không thể được, mà quả bình v.v... thô, phải có thể được. Bình vì tế nên không thể được thì sinh rồi, cũng phải không thể được. Vì sao? Sinh rồi, chưa sinh, tướng vì tế vẫn là một. Sinh rồi, chưa sinh, vì cùng có nhất định.

Hỏi: Khi chưa sinh, là tế, sinh rồi chuyển qua thô, vì thế sinh rồi là có thể được, chưa sinh là không thể được?

Đáp: Nếu vậy, thì trong nhân tức không có quả. Vì sao? Vì trong nhân không có thô. Lại, trong nhân trước đã không có thô. Nếu trong nhân trước đã có thô, thì không nên nói vì tế nên không thể được. Nay, quả là thô, ông nói vì tế, nên không thể được thì thô này không gọi là quả. Nay, quả rất ráo không nên có thể được, mà quả thật ra có thể được. Thế nên, không vì tế, mà không thể được.

Pháp có như thế, trong nhân trước có quả, vì do tám nhân duyên nên không thể được. Cho nên, trong nhân trước đã có quả, việc này không đúng. Lại, nếu trong nhân trước đã có quả sinh, thì đây là nhân, nhân làm hư hoại nhau, quả quả gây hư hoại nhau. Vì sao? Vì như tấm thảm ở gai tơ, như trái cây ở trong đồ đựng, thì gai là chỗ ở, không được gọi là nhân. Vì sao? Vì gai tơ, đồ đựng không phải là nhân của quả thảm. Nếu nhân hư hoại thì quả cũng hư hoại. Thế nên tơ gai v.v... không phải là nhân của tấm thảm v.v... Vì nhân không có, nên quả cũng không có. Vì sao? Vì nhân nơi nhân nên có quả thành, nhân đã không thành thì quả làm sao thành?

Hơn nữa, nếu không tạo tác thì không gọi là quả. Nhân gai sợi v.v... không thể tạo thành quả thảm v.v... Vì sao? Vì như gai sợi v.v... không do dệt nên thảm v.v..., nên có thể tạo ra quả thảm v.v...

Như thế, thì không có nhân, không có quả. Nếu nhân, quả đều cùng không có thì không nên tìm trong nhân hoặc trước có quả, hoặc trước không có quả.

Lại nữa, nếu trong nhân có quả mà không thể được, thì phải có tướng biểu hiện, như nghe mùi hương biết có hoa, nghe tiếng biết có chim, nghe tiếng cười biết có người, thấy khói biết có lửa, thấy chim

hạc biết có ao.

Trong các nhân như thế, nếu trước có quả thì sẽ có tướng biểu hiện. Nay, thể của quả cũng không thể được, thì tướng cũng không thể được. Như vậy, phải biết trong nhân trước không có quả.

Hơn nữa, nếu trong nhân trước đã có quả sinh, thì không nên nói nhân gai tơ có thắm, nhân nơi cỏ bồ có chiếu. Nếu nhân không tạo tác, người khác cũng không tạo tác, như thắm không phải được sợi gai tạo ra thì chiếu có thể từ cỏ bồ tạo ra chăng? Nếu sợi gai không tạo ra, cỏ bồ cũng không tạo ra, thì có thể nói là tạo ra từ không có chỗ chăng? Nếu không có từ đâu mà tạo, thì không gọi là quả. Nếu quả không có, nhân cũng không có, như thuyết trước đã nói, thế nên, từ trong nhân trước đã có quả sinh, đó là không đúng.

Lại nữa, nếu quả không có từ đâu tạo ra, tức là thường, như tánh Niết-bàn. Nếu quả là thường, thì các pháp hữu vi đều là thường. Vì sao? Vì tất cả pháp hữu vi đều là quả. Nếu tất cả pháp đều thường, thì sẽ không có vô thường. Nếu không có vô thường, thì cũng không có thường. Vì sao? Vì nhân nơi thường có vô thường, nhân nơi vô thường có thường, nên thường, vô thường, cả hai đều cùng không có, việc này không đúng. Thế nên, không được nói trong nhân trước đã có quả sinh.

Lại nữa, nếu trong nhân trước đã có quả sinh, thì quả lại cho quả khác làm nhân, như tấm thảm cho khoang cửa cách bình phong làm nhân, như chiếu cho sự ngăn che làm nhân, như xe cộ cho sự vận tải làm nhân, mà thật ra không cho quả khác làm nhân. Thế nên, không được nói trong nhân trước đã có quả sinh. Nếu cho như đất trước đã có mùi hương, không dùng nước tưới thì mùi hương sẽ không tỏa ra. Quả cũng như thế, nếu chưa có duyên tụ họp thì sẽ không thể tạo ra nhân, việc này không đúng. Vì sao? Vì như ông đã nói lúc được rồi (tươi nước) mới gọi là quả, thì vật dụng bình v.v... không phải quả. Vì sao? Vì được rồi là có tạo tác, bình v.v... trước đã có không phải tạo tác. Thế thì do tạo tác mà làm thành quả. Thế nên, trong nhân trước đã có quả sinh, sự kiện này không đúng.

Lại nữa, liễu nhân chỉ có thể hiển phát, chứ không thể sinh ra vật thể, như vì chiếu sáng bình trong bóng tối, nên đốt đèn cũng có thể chiếu sáng vật dụng, giường nằm khác. Vì tạo ra bình, nên hòa hợp mọi duyên mà không thể sinh ra vật dụng, giường nằm v.v... khác. Thế nên, phải biết, không phải trước đã có quả trong nhân sinh. Lại nữa, nếu trong nhân trước đã có quả sinh, thì không nên có sự khác biệt nay đang tạo và sẽ tạo, để rồi ông nhận nay tạo, sẽ tạo. Cho nên, không phải có

quả sinh trong nhân trước.

Nếu cho, trong nhân trước không có quả mà quả sinh, thì điều này cũng không đúng. Vì sao? Vì nếu không có mà sinh, phải có thì đầu thứ hai, tay thứ ba sinh ra. Vì sao? Vì không có mà sinh.

Hỏi: Vật dụng bình v.v... có nhân duyên, còn đầu thứ hai, tay thứ ba thì không có nhân duyên, làm sao được sinh? Thế nên, ông nói không đúng.

Đáp: Đầu thứ hai, tay thứ ba và bình v.v... là quả mà trong nhân đều cùng không có, như trong đất sét không có bình, trong đá xanh cũng không có bình, vì sao gọi viên đất sét là nhân của bình, mà không gọi đá xanh là nhân của bình? Vì sao gọi sứa là nhân của lạp, sợi gai là nhân của chiếc thảm, mà không gọi cỏ bồ là nhân?

Hơn nữa, nếu trong nhân trước không có quả mà quả sinh, thì thông thường mỗi một vật thể phải sinh tất cả vật thể, như đầu ngón tay, phải sinh ra xe, ngựa, thức uống, ăn v.v... Như thế, gai sợi không nên chỉ sản xuất thảm mà cũng nên sinh ra các vật dụng xe, ngựa, thức ăn uống v.v... Vì sao? Vì nếu không có mà có thể sinh, thì cỏ sao sợi gai chỉ có thể sản sinh ra thảm mà không sinh ra vật dụng xe, ngựa, thức ăn uống v.v...? Vì đều là không có.

Nếu trong nhân trước đó không có quả, mà quả sinh, thì các nhân không nên mỗi nhân đều có công sức có thể sinh ra quả. Như người cần dầu, chủ yếu là lấy ra từ hạt mè, không rây nơi cát. Nếu đều là không có, thì vì sao tìm dầu trong hạt mè mà không dùng dây tre để rây cát? Nếu cho đã từng thấy hạt mè chảy ra dầu, không thấy dầu chảy ra từ cát, thế nên, tìm dầu trong hạt mè mà không rây cát, thì việc này không đúng. Vì sao? Vì nếu tướng sinh đã thành tựu thì đúng là nói thời điểm khác, thấy hạt mè chảy ra dầu, không thấy dầu chảy ra từ cát, thế nên, tìm dầu trong hạt mè, không nhận lấy cát. Nhưng vì tướng sinh của tất cả pháp đã không thành, nên không được nói là ở vào thời điểm khác vì thấy hạt mè chảy ra dầu, nên tìm dầu trong hạt mè, không nhận lấy nơi cát.

Lại nữa, nay ta không chỉ phá trừ một sự mà đều phá trừ chung tất cả nhân quả. Nếu trong nhân trước đã có quả sinh, hoặc trước không có quả sinh, hoặc có quả, không có quả sinh, thì ba sinh này đều không thành. Vì thế cho nên ông nói vào thời điểm khác, đã thấy dầu chảy ra từ hạt mè, tức là đã rơi vào đồng nghi ngờ nhân.

Lại nữa, nếu trong nhân trước đã không có quả, mà quả sinh, thì tướng của các nhân tức không thành. Vì sao? Vì nếu các nhân không có,

pháp thì cái gì năng tạo tác, cái gì năng thành tựu? Nếu không có tạo tác, không có thành, thì làm sao gọi là nhân? Như vậy, tác giả không được có đối tượng tạo tác, khiến cho tạo tác thì cũng không được có đối tượng tạo tác.

Nếu cho trong nhân trước đã có quả, thì không nên có khác biệt của tạo tác, tác giả, tác pháp. Vì sao? Vì nếu trước đã có quả thì đâu cần lại tạo tác. Thế nên, ông nói các nhân tạo tác, tác giả tác pháp, đều không thể được.

Trong nhân trước không có quả, (mà có quả sinh) là cũng không đúng. Vì sao? Vì nếu người tiếp nhận tạo tác, tác giả, phân biệt có nhân quả, thì lẽ ra lập vấn nạn này: Tôi nói tạo tác, tác giả và nhân quả đều “không” như ông phá bỏ tạo tác, tác giả và nhân quả, tức trở thành pháp của tôi, không gọi là vấn nạn. Thế nên, trong nhân trước không có quả, mà quả sinh, việc này không đúng.

Lại nữa, nếu người tiếp nhận trong nhân, trước đã có quả, thì lẽ ra lập vấn nạn như thế này: Tôi không nói trong nhân trước có quả, nên không tiếp nhận vấn nạn này, cũng không tiếp nhận trong nhân trước không có quả.

Nếu cho trong nhân trước cũng có quả, cũng không có quả, mà quả sinh, điều này cũng không đúng. Vì sao? Vì tánh có, không có mâu thuẫn với nhau.

Tánh trái với nhau thì làm sao một chỗ? Như ánh sáng, bóng tối, khổ, vui, đi, đứng, giải thoát, ràng buộc, không được đồng một chỗ, nên trong nhân trước có quả, trước không có quả, cả hai đều cùng không sinh.

Hơn nữa, trong nhân trước có quả, trước không có quả, thì đã phá trong phần có, không có ở trên rồi thế nên, trong nhân trước đã có quả cũng không sinh, không có quả cũng không sinh, có, không có cũng không sinh, lý tột cùng ở đây. Vì tất cả chỗ tìm tòi không thể được, thế nên, quả rất ráo không sinh. Vì quả rất ráo không sinh, tức là tất cả pháp hữu vi đều “không”. Vì sao? Vì tất cả pháp hữu vi đều là nhân, là quả, vì hữu vi không, nên vô vi cũng không. Hữu vi, vô vi còn không, hướng chi là ngã?
